Research in Medical Education. 2021:13 (3); 55-61 Journal Homepage: http://rme.gums.ac.ir

Explaining the Indicators of Academic Competitive Advantages of Medical Universities: A Qualitative Content Analysis

Yazdani Sh[1], Sadeghzarei R[2*], Hoseini Abardeh M[3]

1- Department of Medical Education, Virtual School of Medical Education and Management, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran
2- Master student of medical education, Department of Medical Education, Virtual School of Medical Education and Management, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran
3- Research Department, National Agency for Strategic Research in Medical Education, Tehran, Iran

Article Info

Article Type:
Research Article

History:
Received: 2021/05/01
Accepted: 2021/06/07

Key words:
Scientific supremacy
Competitive advantages
University

***Corresponding author:**
Sadeghzarei R Master student of medical education, Virtual School of Medical Education and Management, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran
rsadeghzarei@gmail.com

©2021 Guilan University of Medical Sciences

ABSTRACT

Introduction: Nowadays, the process of changes has accelerated significantly, and organizational survival requires gaining competitive advantage. Competitive advantage consists of a set of factors or capabilities that always allows organizations to perform better. The purpose of this study is to explain the indicators of academic competitive advantage of medical universities to achieve scientific supremacy from experts' point of view.

Methods: This is a qualitative study and in terms of type, it is content analysis. This research has been carried out with the participation of five experts in the field of scientific authority using purposive sampling method, diversity in the field. The method of data collection was semi-structured individual interviews.

The text of the interviews was implemented and broken down into codes and classes using inductive methods, and finally the main classes or final themes were abstracted from them.

Results: The results of this study include 181 codes, 13 categories, and four theme 1) prominent knowledge activities, 2) outreach, 3) radical influence on discipline, and 4) resources and infrastructure.

Conclusion: In this study, the indicators of competitive advantages of medical universities were clarified in the field of scientific supremacy in the light of expert opinions.

How to Cite This Article: *Yazdani Sh, Sadeghzarei R, Hoseini Abardeh M. E xplaining the Indicators of Academic Competitive Advantages of Medical Universities: A Qualitative Content AnalysiS. RME. 2021; 13 (3):55-61.*

[Downloaded from rme.gums.ac.ir on 2025-10-30]

[DOI: 10.52547/rme.13.3.55]

تبیین شاخص‌های مزیت‌های رقابتی آکادمیک دانشگاه‌های علوم پزشکی: یک تحلیل محتوای کیفی

شهرام یزدانی[۱]، رویا صادق زارعی[۲*]، مریم حسینی ابرده[۳]

۱. گروه آموزشی آموزش پزشکی، دانشکده مجازی، آموزش پزشکی و مدیریت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پزشکی، دانشکده مجازی، آموزش پزشکی و مدیریت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

۳. واحد پژوهش، مرکز ملی تحقیقات راهبردی آموزش پزشکی، تهران، ایران

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

تاریخچه:
تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۱۱
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۳/۱۷

کلیدواژه‌ها:
مرجعیت علمی
مزیت‌های رقابتی
دانشگاه

***نویسنده مسئول:**
رویا صادق زارعی، دانشجوی کارشناسی ارشدآموزش پزشکی، دانشکده مجازی، آموزش پزشکی و مدیریت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران
rsadeghzarei@gmail.com

چکیده

مقدمه: ما در جهانی بسر می‌بریم که روند تغییرات و تحولات شتاب چشم‌گیری به خود گرفته‌است و حفظ بقای سازمان‌ها در محیط رقابتی دنیای امروز، راهی جز کسب مزیت رقابتی برای آن‌ها باقی نمی‌گذارد. مزیت رقابتی، شامل مجموعه عوامل یا توانمندی‌هایی است که همواره سازمان را به نشان‌دادن عملکردی بهتر از رقبا قادر می‌سازد. این مطالعه با هدف تبیین شاخص‌های مزیت‌های رقابتی آکادمیک دانشگاه‌های علوم پزشکی در مسیر نیل به مرجعیت علمی از دیدگاه صاحب‌نظران این حوزه انجام گرفت.

روش‌ها: این مطالعه کیفی و از نظر نوع تحلیل محتوایی است که با مشارکت ۵ صاحب‌نظر در حوزه مرجعیت علمی با روش نمونه‌گیری هدفمند، تنوع سمت و رشته انجام شد. روش جمع‌آوری داده‌ها مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته انفرادی بود. متن مصاحبه‌ها، پیاده‌سازی و با استفاده از شیوه استقرایی به کدها و طبقات شکسته شدند و نهایتاً طبقات اصلی یا تم‌های نهایی از آن‌ها انتزاع گردید.

یافته‌ها: این پژوهش درحوزه مرجعیت علمی انجام شده و یافته‌های آن دارای ۱۸۱ کد، ۱۳طبقه و چهار تم فعالیت‌های برجسته دانشی، گسترش اقدام و دسترسی در محیط پیرامونی، تاثیرگذاری بنیادین در سطح دیسیپلین، منابع و زیر ساخت بود.

نتیجه‌گیری: یافته‌های این مطالعه نشان‌دهنده شاخص‌های تعیین مزیت‌های رقابتی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور در حوزه مرجعیت علمی بود که در مطالعه حاضر این شاخص‌ها با توجه به‌نظر صاحب‌نظران تبیین گردید.

مقدمه

ما در جهانی بسر می‌بریم که روند تغییرات و تحولات شتاب چشمگیری به‌خود گرفته است (۱) و حفظ بقای سازمان‌ها در محیط رقابتی دنیای امروز، راهی جز کسب مزیت رقابتی برای آن‌ها باقی نمی‌گذارد (۲). مزیت رقابتی، شامل مجموعه عوامل یا توانمندی‌هایی است که همواره سازمان را به نشان‌دادن عملکردی بهتر از رقبا قادر می‌سازد (۳) و زمانی رخ می‌دهد که یک سازمان در شاخصه‌ای یا ترکیبی از شاخصه‌ها به پیشرفت‌ها و توسعه‌ها و قابلیت‌هایی می‌رسد که نسبت به رقبا برتری پیدا می‌کند و ارزشی است که سازمان به مشتریان خود عرضه می‌کند، به‌نحوی‌که در آن زمان این ارزش توسط رقبای بالقوه و بالفعل عرضه نمی‌شود (۴).

فعالیت نوآورانه سازمان‌ها به‌طور قابل توجهی بر رقابت‌پذیری تأثیر می‌گذارد که مبتنی بر مهارت‌ها و توانایی‌های تکرار نشدنی است. دستیابی به یک رقابت بالاتر از طریق نوآوری‌ها به‌معنای تولید محصولات کم‌هزینه و با کیفیت بهتر در مقایسه با محصولات تولید شده توسط رقبا است (۵). مزیت رقابتی حجم زیادی از خروجی‌های علمی، تئوری و تجربی را ایجاد کرده است. همه شرکت‌ها، تلاش می‌کنند مزیت‌های رقابتی را شناسایی، ایجاد و استفاده کنند و مزیت رقابتی به‌طور عمومی در دوره‌های مدیریت استراتژیک و کتاب‌های درسی به‌عنوان یک مفهوم اساسی در استراتژی پذیرفته شده است (۶).

نظریه‌پردازان علم مدیریت استراتژیک دو رویکرد عمده برای کسب مزیت رقابتی مطرح نموده‌اند؛ رویکرد مبتنی‌بر فرصت‌های محیطی و رویکردی که مبتنی‌بر قابلیت‌های داخلی سازمان است. پژوهش‌های دو دهه اخیر نشان داده‌اند مزیت‌های مبتنی‌بر قابلیت‌های درونی سازمان‌ها بهتر از فرصت‌های محیطی می‌توانند موقعیت رقابتی سازمان‌ها را تعیین کنند و مبنای مطمئن‌تری برای منشاء مزیت رقابتی

[Downloaded from rme.gums.ac.ir on 2025-10-30]

[DOI: 10.52547/rme.13.3.55]

هستند (۲). مزیت رقابتی پایدار یک سازمان عمدتاً در پی ایجاد مزیت رقابتی در منابع داخلی آن حاصل می‌گردد که این منابع عبارتند از منابع مالی، منابع فیزیکی، منابع انسانی و استراتژی‌ها و رویه‌های سازمانی (۷). مبانی نظری مدیریت استراتژیک، سه دیدگاه را در رابطه با دستیابی به مزیت رقابتی و موفقیت سازمان‌ها در رقابت بیان می‌کنند: دیدگاه محیطی، قابلیت‌های سازمانی و هوشمندی رقابتی که هر دو عامل محیط و قابلیت‌های سازمانی در موفقیت سازمان‌ها در رقابت تاثیرگذار می‌داند (۸).

آموزش عالی یکی از حوزه‌های عظیم علمی کشور و یکی از ابزارهای توسعه علم و فناوری و به‌عنوان مهم‌ترین منبع تولید دانش، تولید فکر و ایده و پرورش و تربیت نیروی انسانی کشور مطرح است و این در حالی‌است که از تمام ظرفیت آن برای پیشتازی به عرصه علمی و رقابت‌های بین‌المللی استفاده نشده است. وضعیت آموزش عالی در سطح فرا ملی، منطقه‌ای و جهانی، رتبه‌های علمی و رتبه‌بندی دانشگاه‌های دنیا نشان می‌دهد که این جایگاه‌های بین‌المللی حاصل تمام ظرفیت علمی کشور نبوده است. سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان حوزه‌های کلان علمی کشور با برنامه‌ریزی، تفکر راهبردی و سیستمی، بسیج امکانات مادی و معنوی کشور و کنترل بسیاری عوامل اثرگذار فاصله‌های موجود را کاهش می‌دهند و توان رقابتی را افزایش و به‌سمت مزیت رقابتی حرکت می‌کنند (۹).

برای این‌که کشور عزیزمان با محوریت و نظام جمهوری اسلامی بتواند جایگاه و نقش بیش از پیش خود را در این عرصه به جهانیان نشان دهد و جهانیان را به‌خود جذب نماید و در دور حلقه قدرتمند نظام اسلامی گرد آورد، نیازمند آن است که برتری و مزیت‌های رقابتی خویش را در عرصه‌های مختلف علمی و اقتصادی و اجتماعی به جهانیان بنمایاند (۱). از این رو تعیین شاخص‌های مزیت‌های رقابتی دانشگاه‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد. هدف از این مطالعه تبیین شاخص‌های مزیت‌های رقابتی آکادمیک دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور از دیدگاه صاحب نظران این حوزه می‌باشد.

روش‌ها

این مطالعه کیفی و از نظر نوع تحلیل محتوایی است که با مشارکت ۵ صاحب‌نظر در حوزه مرجعیت علمی با روش نمونه‌گیری هدفمند، تنوع سمت و رشته انجام شد. باتوجه به نمونه‌گیری هدفمند و مصاحبه با اساتید و مدیران خبره آموزش که صاحب‌نظر و دارای سال‌ها سابقه در زمینه مدیریت و سیاست‌گذاری در رابطه با سیاست‌های کلان حوزه مرجعیت علمی بودند، پس از مصاحبه با نفر پنجم، مطالعه به اشباع رسید. مشخصات دموگرافیک مشارکت‌کنندگان شامل ۵ نفر آقا با میانگین سنی ۵۲ سال بود. روش جمع‌آوری داده‌ها، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته انفرادی بود و هماهنگی با مشارکت‌کنندگان ازطریق تماس تلفنی برای مصاحبه در مکانی موردنظر مشارکت‌کنندگان انجام شد. مصاحبه‌ها، پس از اخذ رضایت آگاهانه و موافقت برای ضبط دیجیتالی انجام شد. پس از توضیح مختصری در مورد پژوهش و اهداف آن، مصاحبه با سوال باز "به‌نظر شما کدام‌یک از امکانات و سرمایه‌های ساختاری دانشگاه‌ها می‌تواند برای آن‌ها مزیت رقابتی ایجاد کند" آغاز گردید و برحسب نیاز در ادامه مصاحبه از سؤالات کاوشی نظیر "می‌توانید بیشتر توضیح بدهید" یا "وقتی می‌گوئید...، منظور شما چیست؟" استفاده شد. مدت زمان مصاحبه باتوجه به تمایل شرکت‌کنندگان به ادامه مصاحبه، خستگی آن‌ها و کفایت داده‌ها متغیر بود. مصاحبه‌ها با اجازه مشارکت‌کنندگان با استفاده از ضبط صوت، ضبط و پس از اتمام مصاحبه کلمه به کلمه بر روی کاغذ پیاده گردید. مصاحبه پیاده‌شده جهت تایید مصاحبه‌شونده به وی ارسال شد. تحلیل مصاحبه‌ها هم‌زمان با جمع‌آوری داده‌ها صورت گرفت. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از شیوه تحلیل محتوا با رویکرد استقرایی استفاده شد.

به منظور تامین اعتبار داده‌ها از چهار معیار لینکن و گابا Lincoln & Goba (اعتبار، انتقال‌پذیری، اطمینان‌پذیری، تاییدپذیری) و جهت افزایش اعتبار و باورپذیری یا مقبولیت داده‌ها از تحلیل هم‌زمان، درگیری طولانی مدت با موضوع تحقیق، انتخاب خبرگان و بکارگیری نظرات آن‌ها استفاده شد. همچنین در انتخاب مشارکت‌کنندگان حداکثر گوناگونی رعایت و داده‌ها مکرراً توسط سه پژوهشگر مرور گردید. داده‌های تحقیق شامل، متن مصاحبه‌های پیاده‌سازی شده بود که با استفاده از شیوه استقرایی به کدها و طبقات شکسته شدند و نهایتاً طبقات اصلی یا تم‌های نهایی از آن‌ها انتزاع گردید.

یافته‌ها

این پژوهش در حوزه مرجعیت علمی انجام شده و دارای ۱۸۱ کد، ۱۳طبقه و ۴ تم شامل فعالیت‌های برجسته دانشی، گسترش اقدام ودسترسی درمحیط پیرامونی، تاثیرگذاری بنیادین در سطح دیسیپلین و منابع و زیرساخت بود. تم فعالیت‌های برجسته دانشی دارای طبقات پژوهش (تولید

[Downloaded from rme.gums.ac.ir on 2025-10-30]
[DOI: 10.52547/rme.13.3.55]

دانش)، آموزش (انتقال دانش)، مدیریت و ترجمان دانش، خدمات (کاربست دانش)، تم گسترش اقدام و دسترسی در محیط پیرامونی که طبقات نقش آفرینی کلیدی در محیط صنعت/ خدمت، نقش آفرینی کلیدی درمحیط سیاستی، نقش‌آفرینی کلیدی در محیط اجتماعی (جامعه)، نقش‌آفرینی کلیدی در محیط جامعه علمی ملی، نقش‌آفرینی کلیدی در محیط جامعه علمی بین‌المللی و نهادهای علمی بین‌المللی، تم تاثیرگذاری بنیادین درسطح دیسیپلین دارای طبقه، نظریه‌پردازی و توسعه مبانی نظری رشته و تم منابع و زیرساخت دارای طبقات هیات علمی، پایگاه داده و زیرساخت بود.

۱) تم فعالیت‌های برجسته دانشی

فعالیت‌های برجسته دانشی به کارکردهای دانشی‌ای گفته می‌شود که شامل جدیدترین و پیشرفته‌ترین موضوعات علمی و فن‌آوری‌ها در زمینه پژوهش، آموزش، مدیریت و ترجمان دانش و کاربست دانش، در حوزه دانشی مربوطه باشد. در این مورد مشارکت‌کننده شماره ۳ در مصاحبه خود بیان کرد "یکی از مهم‌ترین سنجه‌هایی که درحال حاضر جهت سنجش دانشگاه‌ها استفاده می‌گردد سنجه میزان تولید علم از جهت کمی می‌باشد" و مشارکت‌کننده شماره ۱ می‌گوید: "بیوبانک در خدمات نیز مهم می‌باشد به‌خصوص در مورد خدمات سلول درمانی و سلول‌های بنیادی".

جدول ۱: نمونه تم فعالیت‌های برجسته دانشی

کد اولیه	زیر طبقه	طبقه	تم
مشارکت‌کننده ۳: یکی از مهم‌ترین سنجه‌هایی که در حال حاضر جهت سنجش دانشگاه‌ها استفاده می‌گردد سنجه میزان تولید علم از جهت کمی می‌باشد	سنجش دانشگاه از نظر تولید علم از جهت کمی	پژوهش(تولید دانش)	فعالیت‌های برجسته دانشی
مشارکت‌کننده ۵: فیلدهای آموزشی منحصر به فرد می‌تواند یک مزیت باشد.	فیلدهای آموزشی منحصر به فرد	آموزش(انتقال دانش)	
مشارکت‌کننده ۴: دانشگاه که خودش آیین‌نامه‌های مناسب خودش را می‌نویسد، خود اصلاحی دارد از فیلدش خیلی نظرخواهی می‌کند می‌تواند دانشگاه بسیار خوبی باشد	نوشتن آیین‌نامه‌های اصلاحی مناسب	مدیریت و ترجمان دانش	
مشارکت‌کننده ۱: بیوبانک درخدمات نیز مهم می‌باشد به‌خصوص درمورد خدمات سلول درمانی وسلول‌های بنیادی	نقش بیو بانک‌ها در ارائه خدمات	خدمات (کاربست دانش)	

۲) تم گسترش اقدام و دسترسی در محیط پیرامونی

گسترش اقدام و دسترسی در محیط پیرامونی شامل کلیه فعالیت‌های ارتباطی می‌باشد که دامنه تاثیرگذاری و کارکردهای دانشی موسسه را افزایش می‌دهد. گسترش اقدام و دسترسی می‌تواند در زمینه ارتباطات با جامعه علمی داخلی، ارتباطات جامعه علمی بین‌المللی، ارتباط با بخش صنعت و خدمات، ارتباط با طبقه سیاست‌گذاری و نماینده سیاستی و ارتباط رسانه‌ها و آحاد جامعه باشد. در این رابطه مشارکت‌کننده شماره ۵ بیان می‌کند "دانشگاهی در هدایت صنف یا انجمن‌های حرفه‌ای و علمی فعالیت کند یعنی هدایت صنف دستش باشد یعنی اعضای هیئت‌علمی آن دانشگاه یا ریاست انجمن یا دبیری انجمن را داشته باشند."

۳) تم تاثیرگذاری بنیادین درسطح دیسیپلین

این تم به کلیه فعالیت‌هایی اطلاق می‌شود که سبب می‌گردد یک حوزه علمی ویژگی‌های دیسیپلین علمی را پیدا کند. تبیین محفوظات فلسفی رشته، نظریه‌پردازی در حوزه رشته و پژوهش و گسترش زبان علمی رشته از مصادیق دیسیپلین محسوب می‌شود. در این رابطه مشارکت‌کننده شماره ۵ می‌گوید "دانشگاهی دریک حوزه دانشی ثبت پتنت بین‌المللی داشته باشد، می‌تواند ادعای مرجعیت کند، پتنت بین‌المللی هم سه تا بیشتر نیست: ثبت، ابداع و اختراع بین المللی"

۴) تم منابع و زیر ساخت

این تم به کلیه فعالیت‌هایی که شامل هیات علمی، زیرساخت فناوری محور، ظرفیت زیرساختی و پایگاه داده اطلاق می‌شود که سبب می‌گردد یک حوزه علمی مرجع گردد. محقق تم انتزاعی منابع و زیرساخت را از کدهای به‌دست‌آمده در مصاحبه نتیجه گرفته است. در همین راستا مشارکت‌کننده شماره یک بیان می‌کند: "هیات علمی یک مزیت محسوب شود. امکانات آموزشی، تحقیقاتی، درمانی و خدمات سلامت می‌تواند یک مزیت محسوب شود."

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که فعالیت‌های برجسته دانشی، گسترش اقدام و دسترسی در محیط پیرامونی، تاثیرگذاری

[Downloaded from rme.gums.ac.ir on 2025-10-30]

[DOI: 10.52547/rme.13.3.55]

بنیادین در سطح دیسیپلین و منابع و زیر ساخت‌ها چهار شاخص اصلی در تعیین مزیت‌های رقابتی در دانشگاه‌های علوم‌پزشکی می‌باشد. درمطالعه بازشناسی رویکرد منبع محور نسبت به منابع سازمان و مزیت رقابتی پایدارحاجی پورتاکید شده که سازمان‌ها باید بر قابلیت محوری خود تکیه کنند و مهارت نیروی کار در همه سازمان‌ها وجود دارد ولی افراد مدیر با مهارت بالا کمیاب هستند (۲). به‌طوری‌که منابع انسانی، مدیریت منابع و استعدادهای انسانی، جذب نخبگان و نیز سرمایه‌گذاری بر منابع انسانی از اهمیت به‌سزایی در تعیین مزیت رقابتی برخوردارند (۱۰).

علاوه‌بر این تعهد سازمانی واسطه‌ای تاثیرگذار میان عملکرد منابع انسانی و مزیت رقابتی‌ای که سازمان‌ها اتخاذ کرده‌اند، می‌باشد (۱۱). در مطالعه حاضر تم منابع و زیرساخت و طبقه هیات علمی نیز نشان‌دهنده اهمیت این شاخص‌ها در تعیین مزیت رقابتی در دانشگاه‌ها می‌باشد. در مدل چهار بعدی اریف رامندهانی و همکارانش از چهار بعد ۱) صلاحیت‌های متمایز ۲) پاسخ به فرصت‌ها، ۳) سازگاری و ۴) توسعه به‌عنوان مولفه‌های مزیت رقابتی نام برده شده‌است که این مولفه‌ها موید تم‌های فعالیت‌های برجسته دانشی و منابع و زیرساخت این مطالعه می‌باشند (۱۲). مطالعه عزیزی و همکاران با اشاره بر تاثیر مزیت رقابتی پایدار سازمانی از راه استراتژی‌های مناسب بازاریابی بر تصویر برند سازمان باتوجه به تعاملات اجتماعی مشتریان موید تم گسترش اقدام و دسترسی در محیط پیرامون و طبقه نقش‌آفرینی در محیط صنعت می‌باشد (۱۳).

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که فعالیت‌های برجسته دانشی به کارکردهای دانشی گفته می‌شود که شامل جدیدترین و پیشرفته‌ترین موضوعات علمی و فن‌آوری‌ها در زمینه پژوهش، آموزش، مدیریت و ترجمان دانش و کاربست دانش، درحوزه دانشی مربوطه می‌باشد به‌طوری‌که مطالعه یافته‌های شیرازی و همکاران با اشاره به تاثیر مثبت منابع سازمان و قابلیت نوآوری بر مزیت رقابتی شرکت‌های دانش بنیان با این تم مطابقت دارد (۱۴).

کاستی‌های تئوری‌های مزیت رقابتی دلیلی بر جهت‌گیری‌های جدید درسازمان‌ها شده‌است (۱۵). به‌طوری‌که دو متغیر سطح یکنواختی در محیط آموزش عالی و میزان تأثیر هنجارها و ارزش‌های دانشگاهی بر تنوع و سابقه ماموریت در آموزش عالی نقش موثری دارد (۱۶)، که این امر موید تم تاثیرگذاری در سطح دیسیپلین می‌باشند. بنیاد کارنگی موسسات آموزش عالی را باتوجه به مولفه‌های تعداد فارغ‌التحصیلان دکترا و بودجه پژوهشی موسسات تحقیقاتی دانشگاه‌ها دسته‌بندی نموده‌است و این در حالیست که ۴ تم به‌دست‌آمده در مطالعه حاضر نیز به این موضوعات به‌عنوان شاخص‌های مزیت رقایتی دانشگاه‌های علوم پزشکی اشاره دارد (۱۷).

مزیت رقابتی تحت‌تاثیر عواملی مانند زیرساخت، پیچیدگی تجارت، کارایی بازار وکالاها، نیروی کار، پیچیدگی بازار مالی، خلاقیت، تکنولوژی، موسسات آموزشی پرورشی عالی و اقتصاد کلان است و عوامل خارجی و داخلی مشخص‌کننده چگونگی غلبه یک سازمان بر رقبایش و سیطره بر بازار می‌باشد (۱۸). کلیه این عوامل با تم منابع و زیرساخت، طبقه نیروی انسانی و زیرساخت فناوری محور؛ و تم گسترش اقدام و دسترسی در محیط پیرامونی و طبقات نقش آفرینی کلیدی در محیط جامعه علمی ملی و بین‌المللی درمطالعه حاضر مطابقت دارد.

مطالعه افتخارزاده و همکارانش به ارایه مدل اجرایی و مراحل و گام‌های پیاده‌سازی مدیریت دانش در دانشگاه پرداخته است که این مدل تاییدکننده تم فعالیت برجسته دانش و طبقه مدیریت و ترجمان دانش این مطالعه می‌باشد (۱۹). نتایج مطالعه Bastedo تحت‌عنوان بررسی چگونگی تاثیر ابتکارات سیاستی بر میزان طبقه‌بندی برنامه‌ها و دانشجویان در سیستم‌های ایالتی و دانشگاهی خاص در دانشگاه لینونی شیکاگو آمریکا نشان داد که سیاست‌ها به افزایش طبقه‌بندی برنامه‌ها و دانشجویان در یک سیستم ایالتی و نیز در داخل دانشگاه‌های خاص در یک سیستم کمک می‌کند (۲۰). در مطالعه حاضر نیز تم گسترش اقدام و دسترسی در محیط بیرونی و طبقه نقش آفرینی کلیدی در محیط سیاست نیز به همین موضوع اشاره دارد.

کامو kamau معتقد است که مولفه‌های تمایز محصول، رهبری هزینه، مشتری‌مداری، استفاده از اینترنت برای بازار، ارائه آموزش الکترونیکی، ثبت نام آنلاین و انتشار نتایج، اتحادهای استراتژیک، ادغام عمودی، ادغام افقی، توسعه محصول مانند معرفی دوره‌های جدید، رشد متمرکز مانند تمرکز در یک زمینه اصلی تخصص و توسعه بازار، مولفه‌هایی هستند که به‌عنوان استراتژی رقابتی توسط دانشگاه خصوصی تاثیرگذار است (۲۱). این مولفه‌ها تاییدکننده تم‌های فعالیت‌های برجسته دانشی طبقه آموزش و طبقه خدمات، گسترش اقدام دسترسی در محیط پیرامونی و طبقه نقش آفرینی کلیدی در محیط صنعت/خدمت و نیز تم منابع و

[Downloaded from rme.gums.ac.ir on 2025-10-30]
[DOI: 10.52547/rme.13.3.55]

زیرساخت، طبقه داده‌ها و زیرساخت در مطالعه حاضر می‌باشند.

درنهایت لازمه تعیین مزیت‌های رقابتی دانشگاه‌های علوم پزشکی تعیین شاخص‌هایی جهت اندازه‌گیری و عینی‌سازی این مزیت‌ها می‌باشد. در مطالعه حاضر این شاخص‌ها باتوجه به نظرات صاحب‌نظران این حوزه تبیین گردید و براساس نظرات این افراد چارچوب جمع‌آوری اطلاعاتی در مورد اطلاعات محیطی دانشگاه‌ها و مشخص نمودن مزیت رقابتی دانشگاه‌ها در مطالعات آتی در حوزه مرجعیت علمی مورد استفاده قرار گرفت.

یافته‌های مطالعه حاضر نشان‌دهنده شاخص‌های تعیین مزیت‌های رقابتی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور بود که این شاخص‌ها با توجه به‌نظر صاحب‌نظران تبیین گردید و در مطالعات آتی در حوزه مرجعیت علمی مورد استفاده قرار خواهدگرفت. از محدودیت‌های مطالعه حاضر می‌توان به نداشتن اطلاعات منسجمی در مورد مزیت‌های رقابتی مربوط به حیطه‌های مختلف دانشگاه‌های علوم پزشکی اشاره نمود، و همچنین پاسخگویی دانشگاه‌ها با تاخیر زیاد صورت پذیرفت و نیز به‌دلیل حجم بالای اطلاعات دریافتی امکان راست‌آزمایی کلیه اطلاعات برای محقق امکان‌پذیر نبود.

قدردانی

از کلیه اساتید گروه دانشکده آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی مراتب سپاس و قدردانی خود را اعلام می‌داریم. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه ارشد با کد IR.SBMU.SME.REC.1399.013 است.

References

1.Pyrayesh R. [The role of higher education in developing employment and creating a competitive advantage]. 2nd conference on employment and the higher education system of the country; 2005 May 17-18; tehran :Tarbeyat Modares; 2005. [Persian]

2.Hajipur B, Momeni K. [Recognizin resource-based approach to organizational resources and constant competitive advantage (case study: Saran manufacturing co)]. Strategic Management Thought 2009; 3 (1): 77-102. [Persian]

3.Ataran J, Divandari A, Hayat A. [A Resource Based View to Identifying the Influential Factors in Sustainable Competitive Advantage of Banking Service in Bank Mellat]. Journal of Business Management 2012; 4 (2): 91-112. [Persian]

4.Rajabipur A, Hosyni E, Abdy A, Amiri Z. [The Impact of Entrepreneurial Behavior on the Competitiveness of Small Tourism Businesses Case study: Shiraz]. Applied Studies in Management and Development sciences 2018; 3 (2): 59-68. [Persian]

5.Urbancová H. [Competitive Advantage Achievement through Innovation and Knowledge]. Journal of Competitiveness 2013; 5(1):96-82. [DOI:10.7441/joc.2013.01.06]

6.Powell TC. [Competitive advantage: logical and philosophical considerations]. Strategic Management Journal Strategic Management 2001; 22: 875-888. [DOI:10.1002/smj.173]

7.Hunt SD, Morgan RM. The Comparative Advantage Theory of Competition. Journal of Marketing 1995; 59 (2): 1-15. [DOI:10.2307/1252069]

8.Badizadeh A, Poulaki M. [Surveying Influence of Competitive Intel-ligence on SMEs Competitiveness (Case Study: Food Industries in Tehran Prov-ince)]. Commercial Strategies 2020; 13(7): 75-94. [Persian]

9.Javadin R, Hosyingholipur T, Rahnavard F, Tab M. [Conceptualization of scientific authority in the higher education]. Quarterly Journal of Research in Educational Systems 2012; 6 (16): 1-27. [Persian]

10.Ghavamabadi M, Mortazavinejad M, Noruzi S, Javadi M, Nani S, Abdolhosyinzadeh M. [The model of scientific authority in the Islamic Republic of Iran based on the statements of the Supreme Leader]. Strategic studies of mobilization 2015; 18 (68): 5-30. [Persian]

[Downloaded from rme.gums.ac.ir on 2025-10-30]

[DOI: 10.52547/rme.13.3.55]

11.Alserhan HF, Al Shbail MO. The role of organizational commitment in the relationship between human resource management practices and competitive advantage in Jordanian private universities. Management Science Letters 2020;10(16):3757-66. [DOI:10.5267/j.msl. 2020.7.036]

12.Ramdhany MA, Komariah A, Hufad A, Kurniady D. Competitive Advantage and Organizational Effectiveness at Public Universities of Educational Institution of Education Personnel. 2nd International Conference on Research of Educational Administration and Management 2018. ASSEHR; 2019. [DOI:10.2991/icream-18.2019.7]

13.Azizi F, Bonyadi A, Mosayebi A. [Sustainable competitive advantage and brand image: Explaining the role of marketing strategy and social interactions]. Organizational Resources Management Researchs 2019; 8 (4): 89-110. [Persian]

14.Shirazi H, Hashemzadeh G, Radfar R, Torabi T. [The Role of Organizational Resources and Innovation Capability in Creating the Competitive Advantage of Knowledge Based Companies: The moderating role of Technology Commercialization Performance]. Innovation Management Journal 2019; 7 (4): 115-134. [Persian]

15.Zabihi Lahrami E. [Processes and mechanisms for creating and maintaining a sustainable competitive advantage]. 2nd International Conference on Financial Services Marketing; 2010 Nov 27-28; Financial Services Marketing Center, Iran, Tehran; 2010. [Persian]

16.Vught Fv. Mission Diversity and Reputation in Higher Education. Palgrave-journals 2008; 21 (2): 151-174. [DOI:10.1057/hep.2008.5]

17.Irby DM, Cooke M, O'Brien BC. Calls for reform of medical education by the Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching. Academic Medicine 2010 ; 85 (2): 220-227. [DOI:10.1097/ACM.0b013e3181c88449]

18.Isoraite M. The Competitive advantages theoretical aspects . Ecoforum Journal 2018; 7 (1):1-6. [DOI:10.33019/ijbe.v2i1.64]

19. Eftekharzade F, Mohammadi B. [The Presentation of a Suitable Model for Creating Knowledge Management in Educational Institutes(Higher Education)]. 2nd National Conference on Research and Technology Management; 2011 Dec 18; The Research Institute for Science, Technology and Industry Policy,Sharif University: Azad University, Central Tehran; 2011. [Persian]

20.Bastedo M, Gumport P. differentiation and academic stratification in U.S. public higher education. Journal article 2003 ; 46 (3): 341-359. [DOI:10.1023/A:1025374011204]

21.Kamau MS. Competitive strategies adopted by private universities in Kenya [dissertation]. University of Nairobi; 2013.

[Downloaded from rme.gums.ac.ir on 2025-10-30]

[DOI: 10.52547/rme.13.3.55]